

Bezručovská úprava Gozziho Zelenavého ptáčka nese název Zamilovaní ptáci

Do role Pompey obsadil režisér Pavel Palouš Markétu Viktorovou a pro postavu Renza vybral Josefa Kalužu. Foto LUCIE GURKOVÁ

Velká postava italské dramatiky 18. století Carlo Gozzi není nikak jednoduchý autor a jeho vícevrstevnaté pohádkové příběhy zvané fiablie, s tendencemi „jen tak lehoučce si zafilozofovat“, jsou žánrově více než nejednoznačné. V obecném povědomí jsou spíše tituly Láska ke třem pomerančům, Žena zmije, Král jelenem či Princezna Turandot. V ostravském Divadle Petra Bezruče si však vybrali hru méně známou - Zelenavého ptáčka.

Jejich představení však je uvedeno pod jiným názvem, když se realizátoři - hostující režisér a scénograf Pavel Palouš, dramaturgyně Jana Pithartová, choreografka Lenka Dřimalová j. h., kostýmní výtvarnice Marta Roszkopfová a muzikant Norbert Lichý - rozhodli upravený text přejmenovat. A tak se groteskně pojedený příběh odehrává pod ti-

tulem Zamilovaní ptáci. Jeho jevištní tvar má přehledně rozehranou podobu, kde scénografické řešení je velmi šťastně a nápaditě prolno s pohybovými akcemi členů Tanečního studia Lenky Dřimalové.

V projevu účinkujících je s nápaditostí a vtípem tvůrčím způ-

recenze

sobem obměňována přesně stanovená míra stylizace. Karikaturní nadsázka pak důsledně provází herecké charakteristiky v divácky vděčné podobě. Ať už je to v rolích mladých královských sourozenců Barbariny a Renza (Lucie Žáčková a Josef Kaluža) po narození ohrožených na životě proraďnou Tartagliou (Alea Sasínová-Polarczyk) nebo v postavách mladého vladaře Tartaglii (Daniel Zaoral), tajupl-

né královny soch Calgony (Kateřina Krejčí), ctižádostivého dvorního básníka Brighelly (Vítězslav Kryške) nebo svérázného Pantolona (Jan Odl), který s humornou osobitostí projevu komentuje spletitou historii pod žumpou vězněné Ninetty (Marcela Čapková) a jejích dětí. Herecké ztvárnění dvou ústředních postav pěstounů Trufaldina (Norbert Lichý) a Smeraldiny (Zdena Przebindová) se v představení značně odlišuje od zvoleného režijního principu.

Nestylizovanou bezprostředností je tu sice dosahováno dobrého kontaktu s obecnstvem, ale stylová vyrovnanost celku je přece jen porušována. To však podstatněji neovlivňuje zdařilý inscenační počín, kterým bezesporu nové „bezručácké“ představení je.

TEREZA DAVIDOVÁ

Ostravští milovníci divadla mohou zhlédnout drama Goldonihho protivníka

U Bezručů chystají premiéru

ŠÁRKA NEVIDALOVÁ

OSTRAVA. Přesně za týden, tedy v pátek 26. ledna, proběhne v ostravském Divadle Petra Bezruče premiéra hry s názvem Zamilovaní ptáci.

Autorem předlohy, kterou přeložili Zdeněk Digrin a Jaroslava Bilková, je italský dramatik Carlo Gozzi. Režie, úpravy a scény dramatu se pak ujal Pavel Palouš, který ve výše zmíněném divadle v současnosti hostuje a, jak nám sám řekl, našel soubor, byt z části personálně obměněný, v podobně náladě jako před lety, kdy s ním intenzivně spolupracoval.

Premiéra se bude konat až za týden, proto jen připomeneme, že Gozzi, dramatik o generaci mladší Carla Goldonihho, reformátora ve své době již ustrnulé a svým způsobem stereotypní komedie dell'arte, vystavěl svou hru na základě slavného Goldonihho představení Sluha dvou pánů. Vypůjčil si z něj několik klíčových postav a pokusil se vykreslit jejich osudy „po dvaceti letech“.

Jak jsme se od tvůrců ostravské inscenace dověděli, Gozziho předlohu (s původním názvem Zelenavý ptáček) podstatně zkrátili, hlavní myšlenky se ovšem pokusil v plné míře zachovat. Zajímavost také je, že během před-

Činoherci Norbert Lichý (zleva), Jakub Przebinda a Kristýna Slezáková během zkoušky Zamilovaných ptáků.
Foto: Lucie Gurková

stavení na jevišti vystoupí v podstatě celý soubor Divadla Petra Bezruče, a že se na výsledném efektu významně podílí také taneční soubor Zóna pod vedením Lenky Dřimalové. Dodejme jen, že hudbu složil Norbert Lichý, kostýmy vytvořila Marta Roszkoplová a o dramaturgii se postarala Jana Pithartová. V hlavních rolích se představí Josef Kaluža, Lucie Záčková,

Norbert Lichý, Zdena Przebindová, Roman Harok, Markéta Viktorová, Daniel Zaoral a další.

K novínkám v ostravském Divadle Petra Bezruče patří, vedle této premiéry, změna principála – již brzy se jím stane Janusz Klmsza. Zatím není jasné, co konkrétního s sebou do divadla přinese – jistě však podle slov současného vedení je, že se neočekávají žádné vý-

razné personální obměny v souboru. Divadlo Petra Bezruče se dále hodlá účastnit dramatického festivalu Trialog, který proběhne na počátku února v Brně, a to představením Josefa Janíka s titulem Bernarda. V březnu se pak „Bezručovci“ stanou s největší pravděpodobností na celý týden hostiteli známého a oblíbeného pražského divadelního spolku Kašpar.

Zamilovaní ptáci v režii Pavla Palouše letí proklatě nízko

Italská komedie dell'arte vždy směřovala k pevně daným typům. Jejich zosobnění v postavách Brighelly, Truffaldina, Smeraldiny, Tartagliony či Pantaloneho najdeme také v klasické hře Carla Gozziho Zelenavý ptáček, ovšem autor jim věnoval rozporuplnější fantaskní tvář. Text pocházející z konce 18. století se stal podkladem k úpravě makabrické komedie Pavla Palouše Zamilovaní ptáci.

Režijní invence, fantaskní proměny, hra světél, suverénní herecké kreace, dynamická hudba. To jsou podstatné složky inscenace, která čerpá z široké palety komiky: od žánrové parodie až po excentrickou grotesku. Tento tvar blízký absurdnímu dramatu nebo tragikomédii, ke kterým má Pavel Palouš blízko, se v jeho podání zdá přitažlivější než těžká drama (Hamlet, Bernarda, Malé noční hry) uváděná Divadelní společnosti Petra Bezruče v běžném repertoáru.

Inscenace Zamilovaných ptáků nemá daleko k šifrovanému mechanismu postmoderní kultury, přitom jí nadnáší silná poetická invence. Přehledná, vystižná a úsporná scéna stylizovaná jako šachovnicové pole, to jsou mantinely vymezující hereckou akci.

Stylizovaný pohyb herců, připomínající v úvodu mechanické a trhavé pohyby figurek, dává tušit jasnou partii. Kdo očekává spor černé a bílé, ten se mylí. Bleděmodrá a bílá pole na jednoznačných panelech tuto jednoznačnou polohu přenesou opět do jiné dimenze.

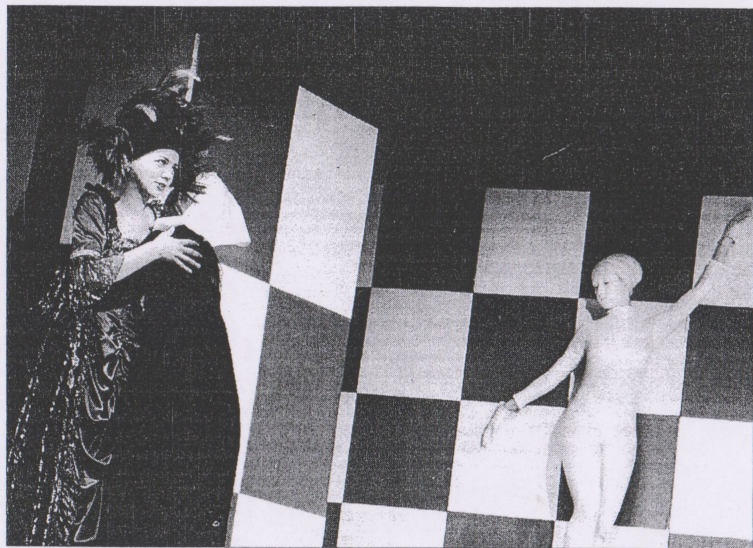
Expresionistické herectví podpořené čitelnými kostýmy a rýmovaným textem jsou vedle poetických metafor vytvářených herci - rekvizitami (oživlé sochy, Modravý ptáček) nejsilnějším nábojem inscenace. Například u působivých rolí padouchů: pseudopoety Brighelly (Vítězslav Kryška) a intrikánky Tartagliony (Alena Sasinová-Polarczyk). Temné brýle, pláště jako krovky v nich objevují podivné brouky předurčené k finální proměně ve zvířata. Jejich projev, expresivní gesta, rozevřená ústa, divoká mimika ve zkratkových, rychlých polohách vybíží k porovnání s komiksovou kulturou. Hra v dvojí úrovni: falešná maska k oklamání nepřítele a jedovatá pravda do publika zaručuje, že se divák nenudí.

Ve Sluhovi dvou pánů, na něž Zamilovaní ptáci volně navazují, měl hlavní herecký part Norbert Lichý coby Truffaldino. V Paloušově inscenaci se na výsledném

kompaktním celku expresionisticky barvitě pohádky pro dospělé podílí sebevědomá souhra celého souboru. Pohodlný pecivál a pragmatický buran Truffaldino Norberta Lichého je jednou z mnoha hlav makabrického "draka" herecké akce, která srší jedním gagem za druhým. Modravý ptáček (Roman Harok) mluví a lítá v poetickém omámení, seč mu to modravé paže dovolí. Socha Calgony (Kateřina Krejčí) se za zvukových efektů náhle zjevuje a mizí. Neonové výboje doprovází jednoduchou, ale sdělnou proměnu kamene v palác. Voda tančí, jablka mručí.

Každé postavě náleží specifický "tik" - příznak, který z ní v sebestojnosti provedení hereckého souboru vytváří trefnou karikaturu na blahové civilisty. Nezapomenutelnou v tomto směru se například může jevit klasická balkonová scéna, při níž se okukují láskou zaslepený král Tartaglia (Daniel Zaoral) a prostofeká kráska Barbarina (Lucie Žáčková). Herci jim se záměrně předimenzovanou stylizací dodávají takový elán, že se blíží efektní žánrové satíře na současnou popkulturní melodramaty.

Přesto ani atmosféra orientálních pohádek, nemající daleko k poetice Tisíce a jedné noci nebo

Divadelní společnost Petra Bezruče představila v Divadle Petra Bezruče v Ostravě minulý týden představení režiséra Pavla Palouše Zamilovaní ptáci
FOTO: MAFA - MARTIN POPELÁŘ

Hauffovu Kalifu Čápem, se z Gozziho podobností neztráci. Bříšní tanečnice nahradily oživlé sochy v praktickém a ladném podání členů tanečního studia Lenky Dřimalové). V bílých triko-

tech a fázovaných "pohybech" komentujících situace (nejzřetelněji na Čarodějném vršku) naplňují makabrickou komedii další polohou.

Úpravou úpravy komických

typů, postmoderním stylem citací, smyslem pro excentričtější poetiku tak posouvají Zamilovaní ptáci základ italské komedie Carla Gozziho k další metě.

MARTIN JIROUŠEK

Carlo Gozzi: Zamilovaní ptáci. Překlad: Zdeněk Diring a Jaroslava Bílková. Dramaturgie: Jana Pithartová. Kostýmy: Marta Roszkopfová. Hudba: Norbert Lichý. Pohybová spolupráce: Lenka Dřimalová j. h. Úprava, režie a scéna: Pavel Palouš j. h. Premiéra v Divadle Petra Bezruče 26. ledna 2001.

Scéna uvede Gozziho

Ostrava (mao) - Zamilované ptáky, inscenaci podle předlohy Carla Gozziho Zelenavý ptáček nastudovala v režii a úpravě Pavla Palouše Divadelní společnost Petra Bezruče.

Klasik italského dramatu v této filozofické moraliťe používá stejných postav (uzenkář Truffaldino a komorná Smeraldina), které se v podání Norberta Lichého a Zdeny Przebíndové staly diváckým hitem v situační komedii Sluha dvou pánů, kterou soubor nastudoval v uplynulé sezoně podle hry Carla Goldoniho. Zamilování ptáci tak vykreslují tento typický pár po dvaceti letech manželství.

Kromě navázání na úspěšný titul, nabídne inscenace Pavla Palouše i poučení mladým lidem díky postav živelných dětí Renza a Barbaríny v podání Josefa Kaluzy a Lucie Žáčkové. "Jde o dvě drzé děti, jejichž problémy mají blízko ke starostem dnešních mladých. Jsou to děti, které načerty množství knih, myslí si tak, že sežraly veškerou moudrost dnešního

světa. Potom si vylámou zuby a poučí se," přiblížila situaci dramaturgyně Jana Piňhartová.

Úprava režiséra, který je také tvůrcem scény, by měla být velmi živá, tedy i sdělná současnému divákovi. Nebude vycházet z pevně daných typů jako v dobové variaci na komedii dell'arte. Každá postava může projevit svou osobitost, která jí podle autorů přiblíží k postavám ze současného života.

"Jde sice o jiný inscenační princip, ale opětovně vychází ze oněch dvou vtipných postav. Kdo si oblíbil Truffaldina a Smeraldinu ve Sluhovi dvou pánů, rád uvidí Gozziho," pokračuje Jana Piňhartová. Dva velcí divadelní rivalové z Benátek známí ze sporu právě o komedii dell'arte ve výsledku podobným směrem, zamýšlí se nad dnešním významem dávného sporu dramatiků. "Dnes je na tom lépe asi Gozzi, který však není tolik známý. Má bližší tragikomedií. Ta nabízí více intelektuálních hloubek než populárnější Goldoni."

Inscenace typická taky tím, že v ní vystoupí celý soubor Divadelní společnosti, tak naváže nejen na klasickou komedii Goldoniho, ale měla by splnit roli komedie vyššího estetického patra.

"První Truffaldino kypí ládím, je živý, plný energie, číší aktivitou. Druhý je již líný, stárnoucí a protivný páprda, což se už trochu víc blíží mému věku. V Zamilovaných ptácích se projeví jeho nepevný charakter. Představuje kariéristu. Říkám mu panělákovi šantán, kterému je naprosto všechno jedno, jenom, když má co jíst a pít. Jde za úspěchem, penězi a pohodlím. Tvrdí, že je to zdravá životní filosofie," prozradil charakter své herecké postavy Norbert Lichý, který k inscenaci také zkomponoval hudbu.

Kostýmy jsou dílem Marty Roszkopfové. Na pohybové spolupráci se podílí hostující Lenka Dřimalová s tanečním divadlem Zóna.

Premiéra inscenace se koná zítřka v sedm hodin večer.

Divadelní společnost Petra Bezruče představí zítřka premiéru inscenace Zamilování ptáci v režii hostujícího Pavla Palouše
FOTO: MARTIN POPELÁ

V Divadle Petra Bezruče pojal Pavel Palouš Gozziho hru přitažlivě

Zamilovaní ptáci jako groteska

LADISLAV KNIZATKO

OSTRAVA. Už přes dvě stě let se těší všeobecnému zájmu dílo italského dramatika Carla Gozziho (1720–1806).

Ten se nejvíce proslavil hravostí a fantazií oplývajícími pohádkami pro dospělé, zvanými „Fiabe“ (Princezna Turandot, Lásky ke třem pomerančům, Kral jelenem a další). V ostravské Divadelní společnosti Petra Bezruče si vybrali Zelenavého ptáčka, kterého v úpravě a režii hostujícího Pavla Palouše uvedli pod obměněným názvem „Zamilovaní ptáci“.

RECENZE

V historii Divadla Petra Bezruče lze tento titul nalézt již před lety uvedený jinými inscenátory.

Tehdy se však jeho nastudování příliš nepovedlo. A tak se nyní režiséru Paloušovi podařilo Gozziho vtípně filozofující hříčku vlastně „rehabilitovat“. I když se to ne vždy daří bez narušení šťastně zvolené a s velkou invencí rozvíjené scénické stylizace. Právě forma hereckého stylu a promyšleného jevištního řešení (scéna Pavel Palouš j. h., kostýmy Marta Roszkopfová) tu účinně napomáhá diváckému přijetí svérázně pojatého pohádkového motivu, kdy

Kateřina Krejčí, Josef Kaluža a Norbert Lichý v Gozziho hře „Zamilovaní ptáci“ Foto: Lucie Gurková

královští novorozenci, původně určení k zákeřnému zavraždění, jsou nakonec šťastně zachráněni a vychováni prostými pěstouny.

Text v překladu Zdeňka Digrina a Jaroslavy Bílkové byl režisérem za dramaturgické spolupráce Jany Pihartové velmi citlivě zpřehledněn a je rozhráván v působivém provedení. Groteskní nadsázka ozvláštňuje herecké výkony,

kde pak mají nejvíce příležitostí získat přízeň obecnstva zvláště Lucie Žáčková (Barbarina), Josef Kaluža (Renzo), Alena Sasínová-Polarczyk (Tartagliona), Daniel Zaoral (Tartaglia) a jejich „na hrubo tesané“ protipóly, s rozkošnou bezprostředností projevu ztvárněvané Norbertem Lichým (Trufaldino) a Zdenou Przebindovou (Smeraldina). Bizarní atmosféru esteticky vyhraněného scé-

nického dění úspěšně dotvářejí také Kateřina Krejčí, Jan Odl, Vítězslav Kryške, Marcela Čapková, Markéta Viktorová a Roman Harok. Pohybová spolupráce choreografky Lenky Dřimalové a vystoupení členů jejího Tanečního studia, jako rovněž stylově nápaditá hudba Norberta Lichého, jsou pak onou „třešničkou na dortu“ této přitažlivě naservírované grotesky.